

Kvinderådets anbefalinger til

Kommissionen for den glemte kvindekamp

Juni 2022

- Nr.1** Kvinderådet anbefaler, at udlændingestyrelsen og flygtningenævnet anerkender kvinder som en særlig social gruppe i behandlingen af asylsager, for at sikre bedre beskyttelse af kvinder, der søger asyl.
- Nr.2** Kvinderådet anbefaler, at kvinder, der bor på asylcenter, får samme adgang til krisecentre som andre kvinder.
- Nr.3** Kvinderådet anbefaler, at reglerne for familiesammenføring ændres, så de ikke risikerer at fastholde kvinder i voldelige og kontrollerende forhold til ægtemænd.
- Nr.4** Kvinderådet anbefaler, at fagprofessionelle styrkes i deres viden om forskellige voldsformer og -dynamikker, offergørelse og traumereaktioner, samt tværfagligt og -institutionelt samarbejde.
- Nr.5** Kvinderådet anbefaler, principperne om gensidig forsørgerpligt for modtagere af kontanthjælp, selvforsørgelses- eller hjemrejseydelse, samt overgangsydelse afskaffes, for at skabe bedre forudsætninger for kvinders økonomiske selvstændighed.
- Nr.6** Kvinderådet anbefaler, at der etableres landsdækkende, opsøgende rådgivningstilbud, hvor kvinder kan få juridisk bistand, støtte og hjælp til sikkerhedsforanstaltninger på arabisk og andre relevante sprog.
- Nr.7** Kvinderådet anbefaler, at kommuner forpligtiges til at overtage integrationskontrakten når borgere, der har været udsat for vold, som af sikkerhedsmæssige hensyn har behov for at flytte kommune efter endt krisecenterophold.
- Nr.8** Kvinderådet anbefaler, at arbejdspladser implementerer strategier, der forebygger diskrimination i ansættelsesprocedure, eksempelvis ved at eksperimentere med anonyme ansøgningsprocedure.
- Nr.9** Kvinderådet anbefaler, at retten til fuldtid bør udvides så alle offentligt ansatte, der ønsker det, kan gå op i tid.
- Nr.10** Kvinderådet anbefaler, at arbejdstilsynet og de faglige organisationers viden om dobbeltdiskrimination og særligt udsatte grupper skal styrkes, så flere sager opdages og håndteres hensigtsmæssigt.
- Nr.11** Kvinderådet mener, at arbejdstilsynet bør udarbejde vejledningsmaterialer om håndtering af diskrimination og chikane mod særligt udsatte grupper, samt sikre, at arbejdstilsynets definitioner af seksuel chikane stemmer overens med ligestillingsloven.
- Nr.12** Kvinderådet anbefaler, at der indføres et indirekte objektive arbejdsgiveransvar i arbejdsmiljøloven, så arbejdsgivere i højere grad forpligtiges til at forebygge diskrimination og seksuel chikane.
- Nr.13** Kvinderådet anbefaler, at der skabes bedre muligheder for, at kvinder med minoritetsbaggrund kan optage til banklån eller få adgang andre investeringsmidler til at starte egen virksomhed.
- Nr.14** Kvinderådet anbefaler, at muligheden for iværksætteri på særlige vilkår i højere grad anvendes i kommunerne under integrationsprogrammerne og at mulighederne for offentlige støtte til kvindelige iværksættere udvides.
- Nr.15** Kvinderådet anbefaler, at unges viden om menneskerettigheder, herunder ytringsfrihed, retten til at bestemme over sin egen krop og seksualitet, samt grundlæggende børnerettigheder som retten til at blive passet på og ikke blive udsat for vold etc. Styrkes.
- Nr.16** Kvinderådet anbefaler, at seksualundervisningen bliver et timefastsat fag både i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne, så alle elever modtager undervisning om køn, krop, seksualitet og rettigheder med fokus på at styrke eleveres seksuelle, reproduktive og psykosociale sundhed.
- Nr.17** Kvinderådet anbefaler en varieret tilrettelæggelse af seksualundervisningen for at sikre, at flest mulige elever har mulighed for at deltage aktivt.

Nr.18 Kvinderådet anbefaler, at der indføres et fag 'Køn, seksualitet og mangfoldighed' på en række andre velfærdsuddannelser for at sikre, at fagprofessionelle har blik for de udfordringer og problemer, der knytter sig til bl.a. køn og etnicitet.

Nr.19 Kvinderådet anbefaler et styrket fokus på etniske minoritetskvinders sundhed i nationale sundhedspolitikker og i svangeromsorgen.

Nr.20 Kvinderådet anbefaler, at sundhedssystemet gøres sprogligt tilgængeligt, herunder tilbyder gratis tolkebistand til borgere med behov for dette.

Nr.21 Kvinderådet anbefaler, at civilsamfundet inddrages i at skabe sundhedsfremmende lokalmiljøer fx i udsatte boligområder.

Nr.22 Kvinderådet anbefaler, at foreningslivet gøres mere tilgængeligt, eksempelvis med fripladser via integrationsprogrammer.

Nr.23 Kvinderådet anbefaler, at der investeres i kvindebevægelsen og lokalt forankrede kvindeforeninger, til gavn for ligestillingen.

Nr.24 Kvinderådet anbefaler, at der tages initiativer for at sikre alle lige adgang til demokratiet og den offentlige debat.

Rettigheder og frihed skal gælde alle kvinder

Alle piger og kvinder skal vokse op i Danmark og være frie til at leve det liv, de ønsker. Sådan er det ikke i dag, selvom vi i Danmark er kommet langt med at sikre piger og kvinder formelle rettigheder og beskyttelse imod diskrimination og undertrykkelse.

Der foregår stadig krænkelser og forskelsbehandling, økonomisk ulighed mellem kønnene består og drab på kvinder er stadig den største enkeltstående gruppe af drab i Danmark.

For nogle kvinder er udfordringerne dobbelte. De kæmper imod patriarkalske normer i familien og baglandet på den ene side, og et majoritetssamfund, der kan have vanskeligt ved at rumme kulturelle og etniske forskelle, på den anden. De kæmper imod et asylsystem og lovgivning, der fastholder dem i uhensigtsmæssige afhængighedsforhold til de ægtefæller, der udsætter dem for vold og kontrol. De kæmper med ringe tilknytning til arbejdsmarkedet – og dem der får en fod indenfor, må arbejde i øget risiko for krænkelser, diskrimination og vold. Det hindrer den økonomiske selvstændighed, som vi ved, er afgørende for kvinders frigørelse.

Civilsamfundet og kvinders organisering i stærke fællesskaber har historisk set udgjort en vigtig arena for fremskridt i ligestillingen. Det gør det stadig. Men også beslutningstagere i kommuner, regioner og på Christiansborg har et ansvar for at rette op på den ulighed, som kvinder med minoritetsbaggrund stadig lever i. Det er et samfundsansvar.

I det følgende vil Kvinderådet præsentere 24 anbefalinger til Kommissionen for den glemte kvindekamp. Vi mener, at kommissionens arbejde for at styrke rettigheder og frihed for kvinder med minoritetsbaggrund bør gælde alle kvinder i samfundet, og ikke begrænses af den enkeltes baggrund eller opholdsgrundlag. Vi mener også, at fokus bør være på at skabe politiske forandringer i samfundet, og i de fællesskaber og institutioner, som historisk har bidraget til at styrke kvinders rettigheder og ligestilling i Danmark.

Vi håber, at anbefalingerne vil give anledning til konstruktive og frugtbare diskussioner i Kommissionen.

God læselyst!

Yildiz Akdogan

Forkvinde, Kvinderådet

Vold og social kontrol

I Danmark findes der stadig lovgivning, der fastholder kvinder i skadelige afhængighedsforhold til deres partnere. Kvinderådet mener, at det er helt nødvendigt at fjerne de juridiske barrierer for kvinders selvstændighed og mulighed for at slippe ud af voldelige og kontrollerende forhold, hvis ligestillingen skal forbedres. Og her kommer man ikke udenom, at den danske udlændingepolitik spænder ben for kvinders ret til beskyttelse og sikkerhed.

Istanbulkonventionen forpligter Danmark til at beskytte kvinder imod vold, uanset om hun er asylansøger, familiesammenført, Au-Pair eller født i Danmark. Disse kvinder befinder sig ofte i en særligt sårbar situation, fordi de ofte har et begrænset netværk i Danmark og ikke kan søge hjælp og sikkerhed hos venner eller familie. Det samme gør sig gældende hvis man ikke taler sproget eller kender til danske institutioner og deres tilbud om beskyttelse og behandling. For nogle er volden måske endda normaliseret eller opleves som et vilkår, man ikke af sig selv vil søge hjælp på grund af.

Negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter har, som al anden vold, der udøves af mænd mod kvinder, rod i en bestemt kønsforståelse og magthierarki. Det særlige ved negativ social kontrol og æresrelateret vold er, at det ofte udøves mod kvinder af et kollektiv, fx en husstand eller familie.

Volden kan således have forskellige udtryksformer, og dens ofre kan befinde sig i mange forskellige livssituationer. Det skal samfundets tilbud om hjælp og støtte tage højde for.

Kvinder der søger asyl

Nogle kvinder flygter, ligesom mænd, fra deres hjemland på grund af deres politiske modstand mod magthavere, eller fordi de tilhører en etnisk eller religiøs minoritet. Men ofte flygter kvinder også fra forhold i deres lokalsamfund, eksempelvis køns- eller familienormer. Når kvinder risikerer forfølgelse fra familie eller lokalsamfund, fordi de bryder med gængse forventninger til deres køn, og der ikke er hjælp at hente fra officielle myndigheder, kan der være tale om diskrimination, der truer kvindernes menneskerettigheder. Disse kvinder bliver sjældent tildelt asyl i Danmark, og når de gør, anerkendes de ikke som konventionsflygtninge, hvilket betyder, at de tildeles et mere usikkert opholdsgrundlag.

Anbefaling nr. 1 Kvinderådet anbefaler, at Udlændingestyrelsen og Flygtningenævnet i højere grad bør foretage en kønssensitiv læsning af flygtningekonventionen og anerkende kvinder som en særlig social gruppe i vurderingen af asylsager, for at sikre en bedre beskyttelse af kvinder, der søger asyl.

Kvinder på asylcentre

Kvinder, der bor på asylcentre, har i princippet adgang til ophold på krisecentre efter servicelovens §109. Formelt er det operatørerne af indkvarteringsstederne der betaler for ophold på krisecentre, som de efterfølgende kan ansøge om at få refunderet af udlændingestyrelsen. I praksis er det desværre sjældent, at kvinder, der bor på et asylcenter, kommer på krisecentre, når de er udsat for vold.

Anbefaling nr. 2 Behovet for et krisecenter er ofte akut, og derfor bør systemet indrettes sådan, at kvinder på asylcentre har samme adgang til krisecentre som andre kvinder, og ikke skal vente på, at opholdet godkendes.

Sikker opholdstilladelse

For kvinder, der er kommet til Danmark via familiesammenføring, gælder det, at deres opholdstilladelse er tæt knyttet til deres mands. Det betyder, at man risikerer at miste retten til at blive i Danmark, hvis man forlader sin ægtefælle. Reglerne om familiesammenføring indeholder mulighed for, at en kvinde, der er udsat for vold, kan tildeles selvstændig opholdstilladelse (undtagelsesparagraffen 9c.1). Desværre anvendes denne bestemmelse kun i begrænset omfang, og mange kvinder kender den slet ikke. På den måde fastholdes nogle kvinder i voldelige eller kontrollerende forhold med deres mænd og afholdes fra at søge hjælp på et krisecenter.

Med et ophold på et krisecenter følger ofte et behov for at modtage offentlig forsørgelse i en periode. Det kan blive et problem for kvinder, der søger om forlænget eller permanent opholdstilladelse, da man ikke må at have modtaget offentlig forsørgelse i 3 år forud for afgørelsen.

En tredje udfordring for familiesammenførte kvinder og kvinder med midlertidigt ophold er 'paradigmeskiftet' i Dansk udlændingepolitik fra 2019, der betyder, at flygtninges opholdstilladelser kan inddrages, så snart myndighederne vurderer, at det er sikkert for dem at vende tilbage til fødelandet. Paradigmeskiftet påvirker naturligvis alle flygtninge, men har specifikke konsekvenser for voldsudsatte kvinder, der nu må overveje konsekvenserne ved at blive skilt fra en voldelig ægtemand, når hun samtidig risikerer at blive sendt tilbage til hendes fødeland. Hvordan vil samfundet, hendes egen familie og eventuelle eks-svigerfamilie reagere på skilsmissen, hvis overhovedet anerkende den? Vil en skilsmisse i Danmark betyde forfølgelse, måske endda livsfare, den dag hun vender tilbage til sit fødeland?

Anbefaling nr. 3 Kvinderådet finder det nødvendigt at påpege, at paradigmeskiftet i dansk udlændingepolitik og det generelt usikre opholdsgrundlag for flygtninge og familiesammenførte, risikerer at fastholde kvinder i voldelige forhold og samtidigt kraftigt begrænser mulighederne i den voldsfaglige indsats der ydes på krisecentre, i politi, kommuner, og civilsamfund. Det samme er gældende, når kvinders mulighed for at opnå permanent ophold bortfalder, hvis hun i en periode kommer på offentlig forsørgelse.

Lokal implementering af Istanbulkonventionen

Istanbulkonventionen er Europarådets konvention for bekæmpelse af vold mod kvinder, som Danmark ratificerede i 2014. Jf. Istanbulkonventionen skal hvert land sikre, at fagfolk, der har med ofre såvel som udøvere af vold at gøre, skal have de nødvendige kompetencer og viden om kønsbaseret vold, så der kan ske en hensigtsmæssig håndtering af sagerne på alle niveauer.

Anbefaling nr. 4 Kvinderådet anbefaler, at der tages de nødvendige skridt for at sikre, at relevante fagprofessionelle opnår viden om forskellige voldsformer og -dynamikker, offergørelse og traumereaktioner, samt tværfagligt og -institutionelt samarbejde. Det vil styrke voldsudsattes rettigheder.

Bedre forudsætninger for økonomisk selvstændighed

Der findes stadig regler i Danmark, der gør kvinder (og mænd) økonomisk afhængige af deres partnere. Gensidig forsørgerpligt er et eksempel på dette og betyder, at kontanthjælpsmodtagere og modtagere af den lavere selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse modregnes i ydelse, hvis ægtefællen har et arbejde. Det kan vanskeliggøre eller forhindre, at kvinder kommer i arbejde, og dermed fastholde kvinder på kontanthjælp i økonomiske afhængighedsforhold til deres mænd.

Anbefaling nr. 5 Økonomisk selvstændighed er en forudsætning for ligestilling. Derfor mener Kvinderådet, at principperne bag den gensidige forsørgerpligt bør afskaffes for kontanthjælpsmodtagere.

Landsdækkende rådgivningstilbud til voldsudsatte

Et ophold på et krisecenter er yderst indgribende i en kvindes liv, og er ikke den rigtige løsning for alle. Det gælder også for kvinder der er familiesammenført, for hvem det at flytte på krisecenter være et brud med hele kvindens familie eller netværk og efterlade hende alene på en institution i et land hun ikke kender. Det er vigtigt at anerkende, hvor vanskelig sådan en beslutning kan være at træffe, og at den ofte vil være forbundet med meget store tab. Der er behov for flere tilbud til kvinder i disse situationer, der tilbyder støtte og rådgivning før et eventuelt ophold på et krisecenter. Erfaringer viser, at ambulante rådgivningstilbud, når ud til en væsentlig del af de store mørketal af kvinder, der ikke søger hjælp på krisecenter.

Anbefaling nr. 6 Kvinderådet anbefaler, at der etableres landsdækkende, opsøgende rådgivningstilbud til voldsudsatte kvinder, der tilbyder juridisk bistand, støtte og hjælp til sikkerhedsforanstaltninger på arabisk og andre relevante sprog.

Integrationsloven

Kvinder, der er omfattet af integrationsloven¹, kan af sikkerhedsmæssige hensyn have behov for at flytte til en ny kommune efter endt krisecenterophold. Det betyder, at den nye kommune skal overtage integrationskontrakten og medfølgende udgifter fra den gamle hjemkommune. I praksis oplever mange desværre at det er udfordring at få kommunerne til at overtage integrationsansvaret.

¹ Nytilkomne flygtninge og familiesammenførte er omfattet af integrationsloven og skal tilbydes et selvforsørgelses- og hjemrejseprogram eller introduktionsprogram på mellem 1 og 5 år.

Anbefaling nr. 7 Integrationsloven må ikke være en hindring for, at kvinder kan flytte kommune af sikkerhedsmæssige hensyn efter endt krisecenterophold. Kommuner skal forpligtiges til at overtage integrationskontrakten for borgere der har været voldsudsat og som flytter til kommunen efter endt krisecenterophold.

Arbejdsmarkedet

Arbejdsmarkedet er en vigtig arena for både integration og ligestilling. At være økonomisk selvstændig er en vigtig forudsætning for den enkeltes frihed og trivsel og for lighed i samfundet generelt. Arbejdsmarkedet er desuden et godt sted at lære om den danske samfundsmodel, normer og sprog.

Desværre er adgangen til arbejdsmarkedet og til gode og trygge jobs i Danmark ikke lige for alle. Det udfordrer ligestillingen.

Lige adgang til gode jobs

Kvinder med minoritetsbaggrund, der bærer tørklæde, skal sende 60% flere ansøgninger end kvinder med dansk baggrund for at blive inviteret til samtale². Dertil er kvinder med minoritetsbaggrund overrepræsenterede i brancher hvor deltid, timeløns- og nul timerskontrakter er udbredt. Eksempelvis er 82% af SOSU-assistenten ansat på deltidskontrakter. Det samme gælder 74,7% af rengørings- og køkkenmedhjælpere. Deltidsansættelser har selvfølgelig betydning for den enkelte kvindes økonomiske situation. Men for kvinder, der søger om permanent opholdstilladelse, kan deltidsbeskæftigelse være et stort problem, da det er en grundlæggende betingelse for at få permanent ophold, at man har været i fuldtidsbeskæftigelse i 3 ½ år.

Anbefaling nr. 8 Kvinderådet mener, at arbejdspladser bør implementere strategier der forebygger diskrimination i ansættelsesprocedure, eksempelvis ved at eksperimentere med anonyme ansøgningsprocedure, eller tage andre initiativer der kan sikre mere mangfoldig rekruttering.

Anbefaling nr. 9 Kvinderådet mener, at retten til fuldtid bør udvides til også at omfatte kommunale arbejdspladser, så medarbejdere der ønsker det, kan gå op i tid.

Ret til et trygt arbejdsliv

I 2021 viste en undersøgelse fra VIVE, at risikoen for at blive udsat for chikane, diskrimination, vold og trusler er størst hvis du er kvinde, løstansat og har minoritetsbaggrund. Personer med lav social kapital er desuden i øget risiko for at blive udsat for chikane og mobning³. Trygfondens Tryghedsmåling viste i 2020, at kvinder i udsatte positioner på arbejdsmarkedet er i dobbelt så stor risiko for at blive presset til sex af en overordnet⁴.

At kvinder med minoritetsbaggrund er særligt udsatte på arbejdsmarkedet og i øget risiko for at opleve krænkelser og diskrimination både på grund af deres køn, hudfarve eller religion er veldokumenteret. Samtidig kan tilbøjeligheden til at sige fra eller handle på det man oplever være begrænset, fordi man har brug for at beholde jobbet for at få sin opholdstilladelse, eller fordi man ikke kender sin fagforening eller de danske regler og arbejdsmarked.

Retten til et trygt arbejdsliv skal gælde for alle. Der er brug for at sikre kvinder med minoritetsbaggrund bedre beskyttelse mod chikane og diskrimination, hvis ligestillingen skal forbedres.

Anbefaling nr. 10 Arbejdstilsynet og de faglige organisationers viden om dobbeltdiskrimination og særligt udsatte grupper skal styrkes, så flere sager opdages og håndteres hensigtsmæssigt. Desuden bør oplysning om forbuddet mod diskrimination og

² Institut for menneskerettigheder 2020: Kvinder med minoritetsbaggrund, der bærer tørklæde, skal sende 60% flere ansøgninger end kvinder med dansk baggrund <https://www.berlingske.dk/oekonomi/koensdiskrimination-er-en-fast-del-af-arbejdsmarkedet>

³ Vive 2021: krænkende handlinger og konflikter på det danske arbejdsmarked <https://www.vive.dk/media/pure/16066/5499859>

⁴ Trygfonden 2020: tryghedsmåling [file:///C:/Users/Bruger/Downloads/Tryghedsmalingen-2019_20%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Bruger/Downloads/Tryghedsmalingen-2019_20%20(1).pdf)

chikane på danske arbejdspladser udbredes og gøres tilgængelig på forskellige sprog, for at sikre, at alle kender deres rettigheder og ved hvor de skal henvende sig, for at få hjælp.

Anbefaling nr. 11 Kvinderådet mener, at arbejdstilsynet bør udarbejde vejledningsmaterialer om håndtering af diskrimination og chikane mod særligt udsatte grupper, samt sikre, at arbejdstilsynets definitioner af seksuel chikane stemmer overens med ligestillingsloven.

Anbefaling nr. 12 Kvinderådet mener, at der bør indføres et indirekte objektive arbejdsgiveransvar i arbejdsmiljøloven, så arbejdsgivere i højere grad forpligtes til at forebygge diskrimination og seksuel chikane.

Investér i kvindelige iværksættere

Iværksætteri er en oplagt beskæftigelsesmulighed for flere kvinder med minoritetsbaggrund, der er idérige og driftige, men som ikke nødvendigvis matcher eksisterende arbejdsgivers krav til arbejdskraft. Tidligere undersøgelser har også vist, at kvinder med minoritetsbaggrund i højere grad ønsker at være selvstændige end danske kvinder. I dag er kun 27% af iværksættere i Danmark kvinder. Det til trods for, at virksomheder, der er stiftet af kvinder, giver 25% større omsætninger, end virksomheder, der kun er stiftet af mænd⁵.

Anbefaling nr. 13 Kvinderådet mener, at der skal skabes bedre muligheder for, at kvinder med minoritetsbaggrund kan optage til banklån eller få adgang andre investeringsmidler til at starte egen virksomhed.

Anbefaling nr. 14 Kvinderådet anbefaler, at muligheden for iværksætteri på særlige vilkår i højere grad anvendes i kommunerne under integrationsprogrammerne og udvide mulighederne for offentlige støtte til kvindelige iværksættere.

Skole, uddannelse & sundhed

Folkeskolen og uddannelsessystemet er grundlæggende i dannelsen af den danske ungdom, også når det gælder værdier, kendskab til egne og andres rettigheder, samt viden og perspektiver på køn, ligestilling, krop og seksualitet. Velfærdsprofessionelles viden om køn, seksualitet og mangfoldighed er vigtig for at skabe offentlige institutioner, hvor alle trives, og som kan opdage og sætte ind hurtigt og hensigtsmæssigt, når børn, unge eller voksne mistrives eller lever i ufrihed.

Derfor er skolen og uddannelsessystemet en vigtig arena for skabelse af ligestilling og forebyggelse af ulighed mellem køn og mennesker med forskellige etniske og religiøse baggrunde.

Viden om menneskerettigheder

Skoleelevers viden om grundlæggende menneskerettigheder er faldende. 44% af eleverne i folkeskolen kunne i 2019 ikke nævne en eneste menneskerettighed⁶. Samtidig mener flere og flere elever, at det er i orden, at forældre slår deres børn, og at politiet anvender tortur. Samtale og dialog om menneskerettigheder kan bidrage til større forståelse, respekt og frihed elever imellem, ligesom det selvfølgelig er en forudsætning at man kender sine rettigheder, før man kan gøre brug af dem.

Anbefaling nr. 15 Kvinderådet mener derfor, at der er brug for at styrke unges viden om menneskerettigheder, herunder ytringsfrihed, retten til at bestemme over sin egen krop og seksualitet, samt grundlæggende børnerettigheder som retten til at blive passet på og ikke blive udsat for vold etc. Undervisningen bør indeholde viden om, hvilke institutioner der kan hjælpe, hvis man oplever sine rettigheder krænket.

⁵ <https://www.danskerhverv.dk/siteassets/mediafolder/dokumenter/04-politik/2022/dansk-erhverv---kvindelige-iværksættere-2022.pdf>

⁶ Unicef 2019: Skoleelevers viden om menneskerettigheder

<https://www.unicef.dk/wp-content/uploads/2019/09/B%C3%B8rn-og-unge-unders%C3%B8gelse-2019.pdf>

Seksualundervisning

Sundheds- og seksualundervisningen i folkeskolen er vigtig fordi den styrker børn og unge i at træffe beslutninger der forbedrer sundhed og trivsel. Læring om grænser, normer, relation og sundhed, samt et positivt syn på seksualitet og forskellighed er vigtigt for, at børn og unge kan vokse op og respektere hinanden og nyde samme grad af frihed gennem livet.

Desværre halter seksualundervisningen bagefter i folkeskolen⁷, og faget eksisterer slet ikke på ungdomsuddannelserne i dag. Det skal der laves om på.

Anbefaling nr. 16 Kvinderådet mener, at seksualundervisningen skal være et timefastsat fag både i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne, så alle elever modtager undervisning om køn, krop, seksualitet og rettigheder med fokus på at styrke elevers seksuelle, reproduktive og psykosociale sundhed.

Anbefaling nr. 17 Kvinderådet anbefaler en varieret tilrettelæggelse af seksualundervisningen for at sikre, at flest mulige elever har mulighed for at deltage. Temaer om køn, krop, seksualitet og rettigheder bør være centrale i både seksualundervisningen, men kan også indgå i andre fag som eksempelvis biologi, idræt, samfundsfag og historie. Derudover kan kønsopdelt undervisning kan være et godt redskab til at skabe rum, hvor det føles trygt at tale om eksempelvis de forandringer der sker i kroppen under puberteten. Samtidig er det vigtigt, at emnerne ikke kønsopdeles således at det eksempelvis kun er pigerne der lærer om eksempelvis menstruation, men at man derimod arbejder med at styrke elevernes forståelse og respekt for hinanden. Derfor bør dele af undervisningen også foregå fælles. Undervisningen kan varetages af fagligt kvalificerede lærere, sundhedsplejersker eller andet sundhedsfagligt personale, i samspil med relevante eksterne samarbejdspartnere.

Køn, seksualitet og mangfoldighed i velfærdssystemet

I 2014 indførtes et fag i køn, seksualitet og mangfoldighed på pædagoguddannelsen.

Anbefaling nr. 18 Kvinderådet mener, at et lignende fag bør indføres på en række andre velfærdsuddannelser for at sikre, at fagprofessionelle har blik for de udfordringer og problemer, der knytter sig til bl.a. køn og etnicitet. Det kan eksempelvis være at styrke socialrådgivere i at opdage og håndtere tilfælde af vold og kontrol mere hensigtsmæssigt, eller at give lærere og pædagogisk personale blik for stereotype, kønnede forventninger til børn i deres egen praksis.

Lighed i sundhed

Borgere med ikke-vestlig baggrund har generelt lavere selv vurderet helbred, højere forekomst af langvarig sygdom og ringere mental sundhed end majoritetsbefolkningen. Det gælder især kvinder med etnisk minoritetsbaggrund. Det kan skyldes forhold fra fødelandet, belastninger som led i migrationsprocessen og det at være minoritet og ny i et land, med alt hvad det indebærer af stigmatisering og marginalisering, manglende kendskab til sundhedssystemet, samt socioøkonomiske forhold.

Uligheden i sundhed kommer blandt andet til udtryk i en øget foster- og spædbarnsdødelighed og fødsels- og graviditetskomplikationer hos kvinder med minoritetsbaggrund.

Anbefaling nr. 19 Kvinderådet mener, at det er afgørende for minoritetskvinders frihed og trivsel, at deres sundhed forbedres. Der bør være et styrket fokus på etniske minoritetskvinders sundhed i nationale sundhedspolitikker og svangeromsorgen. Ligeledes kan viden og læring om sundhed og det danske sundhedsvæsen indgå som en del af integrationsprogrammet for at styrke kvinders sundhedskompetencer og øge tilknytningen til sundhedsvæsenet.

Anbefaling nr. 20 Kvinderådet mener, at sundhedssystemet skal gøres sproglige tilgængeligt, herunder tilbyde gratis tolkebistand til borgere med behov, da dette er helt afgørende for, at kvinder med minoritetsbaggrund har mulighed for, at tage ansvar for deres egen sundhed.

⁷ Als research 2019: Evaluering af seksualundervisningen
<file:///C:/Users/Bruger/Downloads/190107-Als-Research-Evaluering-af-SSF.pdf>

Anbefaling nr. 21 Kvinderådet mener, at det bør overvejes, hvordan civilsamfundet kan inddrages i at skabe sundhedsfremmende lokalmiljøer, fx i udsatte boligområder. Til inspiration kan nævnes partnerskabet mellem Bydelsmødre og MamaAct, der arbejder for at bekæmpe etnisk ulighed i mor-barn relation.

Demokrati og deltagelse

Reel ligestilling kræver lige adgang til og deltagelse i demokratiet såvel som alle andre dele af samfundet. Civilsamfundet og foreningslivet en vigtig arena for ikke bare demokrati og deltagelse, men også for ligestilling og kvindekamp.

Et inkluderende foreningsliv

Historisk set har kønsopdelte fællesskaber – fra de grønne pigespejdere til rødstrømpernes basisgrupper – været vigtige indgange til samfundslivet for kvinder. Når kvinder har adgang til fællesskaber med hinanden, styrker det dem i at leve de liv, de gerne vil. Investeringer i kvindeorganisationer og -bevægelser er altså til gavn for ligestillingen.

Dog er det vigtigt at skelne mellem kønsopdelte fællesskaber, der styrker kvinder i at kunne leve gode liv og som giver adgang til vigtige dele af samfundet, og kønsopdeling der bygger på skadelige kønsstereotyper. Danmark har eksempelvis et af verdens mest kønsopdelte arbejdsmarkeder, der begrænser mulighederne for både mennesker og virksomheder og som har blandt andet uligeløn som afledt negativ konsekvens. Til gengæld har det danske idrætsliv, der stadig den dag i dag er overvejende kønsopdelt, været vigtig for kvinders deltagelse i civilsamfundet og samfundslivet.

Anbefaling nr. 22 Kvinderådet mener derfor, at der ligger en opgave i at lette adgang til og øge inklusionen i foreningslivet. Eksempelvis ved at gøre fripladser i frivillige foreninger en del af programmerne for borgere omfattet af integrationsloven, udbrede kendskabet til frivillige foreninger i Danmark blandt borgere med minoritetsbaggrund på forskellige sprog, eller etablere ligestillings- og integrationspartnerskaber mellem kommuner og DUF, DGI eller DFI.

Investér i kvindebevægelsen

Kvindebevægelser har altid været og er til stadighed afgørende for forbedring af kvinders rettigheder og ligestillingen. Når vi investerer i kvindebevægelsen og lokalt forankrede (kvinde)foreninger, styrker vi kvinderne selv, og deres mulighed for at bryde fri af undertrykkende og ulighedsskabende strukturer, diskrimination og vold. Det er afgørende for at kunne skabe et bedre liv, med frihed og demokratisk deltagelse, for sig selv og andre. Det gavner ligestillingen bredt i samfundet.

Anbefaling nr. 23 Kvinderådet mener, at det bør være helt centralt i kommissionens arbejde at diskutere hvordan initiativer og tiltag, der skal forbedre ligestillingen for kvinder med minoritetsbaggrund, kan forankres i civilsamfundet og styrke lokalt forankrede kvindeforeninger.

Den offentlige debat

Prisen for at stille sig frem og offentligt dele sine holdninger eller fortælle om den ulighed man oplever, når man er kvinde med etnisk minoritetsbaggrund, er ekstremt høj.

2 ud af 3 kandidater med etnisk minoritetsbaggrund og hver 2. kvindelige kandidat oplevede under kommunalvalgkampen i 2021 at blive udsat for mindst én form for chikane eller trussel. Det viser en undersøgelse af chikane og trusler i kommunalpolitik foretaget af Institut for Menneskerettigheder⁸.

⁸ Institut for Menneskerettigheder 2021: Kommunalvalgskandidater udsat for chikane
<https://menneskeret.dk/nyheder/chikane-valgkamp-faar-lokalpolitikere-traekke-partierne-maa-paa-banen>

Det er et alvorligt demokratisk problem, når nogle trues til tavshed i den offentlige debat og afskrækkes fra at søge indflydelse i politik og civilsamfund, på grund af frygt for trusler og personlige angreb. Det gælder den digitale såvel som den virkelige verden.

Anbefaling nr. 24 Kvinderådet mener, at det er vigtigt for ligestillingen at sikre alle lige adgang til demokratiet og deltagelse i den offentlige debat. Kommissionen opfordres derfor til at drøfte had og diskrimination på nettet, som rammer kvinder med minoritetsbaggrund langt højere end kvinder og mænd med dansk baggrund.